

Tvedestrand kommune

Saksframlegg

Arkivsak: 2012/535-2

Arkiv: 001

Saksbeh: Jarle Bjørn Hanken

Dato: 30.05.2012

Utv.saksnr	Utvalg	Møtedato
33/12	Formannskap	11.06.2012
115/12	Kommunestyret	19.06.2012

Søknad om endring av fylkesgrensen mellom Aust-Agder og Vest-Agder - Høringsuttale fra Tvedestrand kommune

Rådmannens forslag til vedtak

Tvedestrand kommunestyre vedtar følgende prioritering i forhold til de tre alternativene som KRD ber om tilbakemelding på:

1. Opprettholdelse av dagens fylkesgrense
2. Fylkessammenslutning
3. Overføring av tre eller fire kommuner fra Aust-Agder til Vest-Agder

Saksprotokoll i Formannskap - 11.06.2012

Behandling

Aud Angelstad (Sp) fremmet følgende forslag: Pkt 2 og 3 strykes og det sies følgende: Når det gjelder spørsmålsstillingen om fylkessammenslåing viser Tvedestrand kommunestyre til folkeavstemmingen i 2011 vedr. dette spørsmålet, og det resultatet som der framkom.

Rådmannens innstilling med Angelstads endringsforslag enstemmig tilrådd.

Innstilling

Tvedestrand kommunestyre vedtar følgende prioritering i forhold til de tre alternativene som KRD ber om tilbakemelding på:

2. Opprettholdelse av dagens fylkesgrense

Når det gjelder spørsmålsstillingen om fylkessammenslåing viser Tvedestrand kommunestyre til folkeavstemmingen i 2011 vedr. dette spørsmålet, og det resultatet som der framkom.

Saksprotokoll i Kommunestyret - 19.06.2012

Behandling

Innstilling fra formannskap enstemmig vedtatt.

Vedtak

Tvedestrand kommunestyre vedtar følgende prioritering i forhold til de tre alternativene som KRD ber om tilbakemelding på:

3. Opprettholdelse av dagens fylkesgrense

Når det gjelder spørsmålsstillingen om fylkessammenslåing viser Tvedestrand kommunestyre til folkeavstemmingen i 2011 vedr. dette spørsmålet, og det resultatet som der framkom.

Bakgrunn for saken

Kommunene Lillesand, Iveland, Birkenes og Evje- og Hornnes søkte høsten 2011 Kommunal og Regionaldepartementet (KRD) om å få endret fylkestilknytning fra Aust-Agder til Vest-Agder. KRD startet i den forbindelse en prosess for å utrede en slik evt. grenseendring. Nå er det utarbeidet en egen rapport (utført av NIVI Analyse AS) som grunnlag for de videre vurderinger. KRD ønsker, før de tar stilling til søknadene og rapporten, å gjennomføre en høringsrunde hvor de to aktuelle fylkeskommunene og kommunene i de to fylkene spesielt bes om å uttale seg. Høringsfristen er 13 august 2012.

Sammendraget av rapporten følger saken som vedlegg. Fullstendig rapport fås ved henvendelse til kommuneadministrasjonen.

Problemstilling

Ønsker Tvedestrand kommune å uttale seg om evt. justering av fylkesgrensa mot vest, og i så fall hva mener kommunestyret er det ønskelige utfallet på problemstillingen? Rapporten fra NIVI skisserer tre alternative utfall:

1. Overføring av tre eller fire kommuner til Vest-Agder
2. Opprettholdelse av dagens fylkesgrense
3. Fylkessammenslåing

KRD ber høringsinstansene om å rangere alternativene i prioritert rekkefølge fra mest til minst ønsket løsning.

Rapportens vurderinger

Rapporten fra NIVI Analyse AS skisserer følgende vurderinger i forhold til de tre alternativene som er skissert ovenfor. Dette er det samme som det som skisseres avslutningsvis i vedlegget ((KnpS = Knutepunkt Sørlandet, som er den interkommunale samarbeidskonstellasjonen rundt Kr.sand, hvor flere av grensekommunene i Aust-Agder er deltakere):

"I denne saken står regjeringen og Stortinget overfor en rekke prinsipielle og praktiske hensyn som berører lokale, regionale og nasjonale interesser som kan stå i motstrid til hverandre. Saken innebærer bl.a. avveininger når det gjelder:

- Frivillighetsprinsippet, dvs at fylkesgrenser ikke endres uten at det er forankret i lokale og/eller regionale vedtak*
- Hensynet til funksjonelle grenser, dvs at fylkesgrensene ikke bør skjære gjennom sammenhengende bolig-, service- og arbeidsmarkedsregioner*
- Hensynet til regional oppgaveløsning og en effektiv regional forvaltning*
- Hensynet til kommunalt utviklingsarbeid og interkommunal oppgaveløsning*
- Demokratiet, dvs at fylkesinndelingen bør legge til rette for deltakelse og underbygge befolkningens tilhørighet og naturlige felleskap.*

Det foreligger etter NIVIs vurdering tre hovedalternativer for vedtak i saken: Enten opprettholdelse av dagens fylkesgrense, grensejustering der alle fire eller tre av kommunene får innvilget sin søknad, eller at fylkesgrensen fjernes dvs. en fylkessammenslutning. Alternativene er både prinsipielt og praktisk forskjellige, og deres egenskaper og konsekvenser ulike. Med bakgrunn i utredningsarbeidet, hovedhensyn og prinsipper, belyses nedenfor noen antatt viktige argumenter for og mot hovedalternativene.

Alternativ 1a: Overføring av Lillesand, Birkenes, Iveland og Evje og Hornnes til Vest-Agder

- En overføring av kommunene til Vest-Agder vil imøtekomme den lokale folkevilje som er tydelig forankret i kommunestyrevedtak og folkeavstemning og vil således være i tråd med frivillighetsprinsippet. På den annen side kan folkeavstemningen om fylkessammenslutning i Aust-Agder tolkes som et regionalt ja - ikke bare til at Aust-Agder opprettholdes som fylke - men også et ja til dagens fylkesgrense.

- En grensejustering vil i stor grad sammenfalle med prinsippene om at fylkesgrensene bør ta hensyn til funksjonalitet og identitet. Alternativet vil føre til at fylkegrensen ikke lenger går gjennom en sammenhengende ABS-region. En grensejustering vil innebære bedre sammenfall mellom fylkesgrensen og innbyggerne i søkerkommunenes identitet og tilhørighet.

En grensejustering kan forenkle og gi bedre rammebetingelser for søkerkommunenes videre vekst og utvikling. For KnpS del vil rammebetingelsene for videreutvikling av interkommunalt samarbeid klart forbedres. Imidlertid vil situasjonen være motsatt for Setesdal regionråd som vil splittes av en fylkesgrense, gitt at Evje og Hornnes opprettholder sitt medlemskap i regionrådet.

- Aust-Agder vil bli et betydelig mindre fylke og fylkets institusjoner vil oppleve smådriftsulemper. Imidlertid ser det ut til at fylkeskommunen, fylkesmannen, NAV-fylke og gjenværende kommuner i Aust-Agder vil kunne håndtere sine oppgaver etter en grensejustering. Tilsvarende gjelder for Vest-Agders institusjoner som med tilpasninger kan håndtere ansvaret for 19 500 nye innbyggere og de berørte kommuner.

- En grensejustering vil medføre at Aust-Agder mister et betydelig antall innbyggere og sannsynligvis ett stortingsmandat. Fylkets påvirkningskraft i forhold til øvrige fylker kan dermed svekkes. En grensejustering kan også svekke interessen for fylkespolitikken og rekrutteringen til Aust-Agders fylkesdemokrati. Alternativet vil endre styrkeforholdet mellom Agder-fylkene.

- En grensejustering vil kunne få som konsekvens at flere kommuner i Aust-Agder vil ta opp spørsmålet om en søknad om overføring til Vest-Agder. Det gjelder f.eks. Setesdal-kommunene. Et mulig fremtidsbilde kan dermed bli at de gjenværende Setesdal-kommunene og ev andre kommuner i Aust-Agder vil søke om endret fylkestilhørighet. Skulle for eksempel en søknad fra Setesdal-kommunene bli innvilget, vil Aust-Agder fylkeskommune bli ytterligere redusert og ville fremstå som et minifylke med 8 kommuner og med et betydelig mindre areal enn i dag. Fylkesdemokratiet og fylkeskommunens økonomi vil også kunne svekkes. Det kan også reises spørsmål ved om det er hensiktsmessig å opprettholde en fylkeskommune, et fylkesmannsembete og et NAV fylkeskontor for et såpass lite fylke.

Alternativ 1b: Overføring av Lillesand, Birkenes, Iveland, men ikke Evje og Hornnes til Vest-Agder

- Lillesand, Birkenes og Iveland er sterkere integrert i Kristiansand-regionen enn Evje og Hornnes. Evje og Hornnes kan også hevdes å ha en så viktig posisjon for øvrige Setesdal-kommunene og for etablert kommunesamarbeid i regionen at kommunens søknad ikke kan ses uavhengig av øvrige Setesdal-kommuner. Sannsynligvis vil et slikt vedtak ikke resultere i nye søknader fra kommuner i Aust-Agder og konsekvensene for fylkesinstitusjonene i Aust-Agder vil bli noe mindre.

- Alternativet kan virke urimelig fordi det medfører ulik behandling av kommunene på like søknader. Kommunestyret i Evje og Hornnes har framhevet at de har et sterkt mandat fra folket for sin søknad. KRDs beregninger viser at Aust-Agder også ved dette alternativet ligger an til å miste ett stortingsmandat.

Alternativ 2: Opprettholdelse av dagens fylkesgrense

- En opprettholdelse av dagens grense vil kunne sies å ta hensyn til den regionale folkemeningen i Aust-Agder, men vil ikke ta hensyn til den lokale folkemeningen i søkerkommunene. En opprettholdelse av grensen vil ikke ta hensyn til tilknytningen søkerkommunene har til Vest-Agder.

- En opprettholdelse av grensen vil innebære at fylkesgrensen fortsatt vil gå gjennom Kristiansand-regionen som kommunikasjonsmessig og næringsøkonomisk hører sammen og vil innebære at KnpS fortsatt må forholde seg til institusjonene på begge sider av fylkesgrensen med de ulemper det innebærer.

- Løsningen innebærer videreføring av en innarbeidet forvaltning og vil ikke endre rammebetingelsene for fylkesdemokratiet eller fordelingen av stortingsmandater mellom landets fylker. Dagens styrkeforhold mellom Agder-fylkene opprettholdes.

- Løsningen vil antakelig ikke skape ro om grensespørsmålet da søkerkommunene på sikt vil kunne ta saken opp igjen med kommende regjeringer og Storting.

Alternativ 3: Fylkessammenslutning

- En sammenslutning vil innebære at Stortinget overprøver folkeavstemmingen i Aust-Agder, hvor flertallet sa nei til en sammenslutning høsten 2011. En sammenslutning vil sammenfalle med Vest-Agders fylkestings vedtak om ønske om sammenslutning og det primære standpunktet til søkerkommunene.

- En sammenslutning vil innebære opphør av grenseproblematikken søkerkommunene opplever fordi fylkesgrensen ikke lenger vil gå gjennom en sammenhengende ABS-region. En avvikling av fylkesgrensen vil også være robust i et fremtidig perspektiv gitt en videre fortetting og utvikling av Agder-byen som en større bolig-, service- og arbeidsmarkedsregion.
- En sammenslutning vil avklare fylkesgrensespørsmålet
- En sammenslutning vil antagelig innebære at landet får 18 valgdistrikter til Stortinget. Gitt nåværende befolkningsprognoser, ligger det an til at det samlede antall stortingsmandater fra Agder opprettholdes.
- En sammenslutning vil innebære at nåværende samarbeidsorganer mellom fylkeskommunene samles under ett fylkestings ansvarsområde og redusere prosesskostnader.

Konklusjon

Uansett hvilken av de tre alternativene som velges vil en måtte leve med en situasjon hvor relativt mange blir misfornøyde. Uansett om det blir nye grenser mellom Aust-og Vest-Agder ved at noen kommuner går over til et nytt fylke, så tror rådmannen at det vil eksistere eller skapes nye grenseproblemstillinger. Rådmannen oppfatter det som uheldig hvis Aust-Agder, som i utgangspunktet er et av landets minste fylker befolkningsmessig, blir enda mindre. Får noen kommuner mulighet for å gå over til Vest-Agder, vil det også kunne "trigge" andre kommuner (les Setesdalskommunene) til å søke om det samme. Dess mindre fylket blir folketals- og arealmessig kan betydning og konkurransekraft svekkes, og rådmannen stiller spørsmål om det er vil være fornuftig å opprettholde to fylkeskommuner på Agder.

Rådmannens tilråding er at kommunestyret i sin høringsuttale anbefaler at dagens fylkesgrense opprettholdes. Skal en prioritere mellom de to andre alternativene som KRD stiller opp, er rådmannens tilråding basert på det som sies ovenfor at fylkessammenslutning rangeres foran overføring av kommuner til Vest-Agder.

Tvedestrand, 30.05.2012
Rådmannen

Vedlegg:

1 Sammendrag av rapport fra NIVI Analyse AS